

הקדמה והבהרה ליומן המלחמה של בני הרטמן

הבהרה : מה שנכתב בסוגריים כאלה [] מכיל מידע שנודע לי רק לאחר המלחמה.

אני סבור כי מידע זה הינו רלוונטי וחשוב.

כשיצאתי למלחמה בשישה באוקטובר 1973 , נשאתי עימי מזוודה קטנה ובה לבנים, גרביים

ומדי צה"ל רזרוויים וכן פנקס קטן וכמובן עט.

בעת הפוגות במלחמה נותר לי זמן לכתוב על מה שקורה. מרבית הזמן כשהיתי סגור בתא הנהג

הקטן, בעוד שלושת חברי לצוות נמצאים למעלה ומאחורי בצריח הטנק, כתבתי רשימות בפנקס

קטן . לאחר המלחמה פתחתי פנקס עבה שהוקדש ל"יומן המלחמה " ושם הוספתי קטעי עיתונות

מאותה תקופה , תמונות וכן מכתבים וגלויות ששלחתי וששלחו אלי.

עם השנים דהה הכתב בפנקס המקורי ונאלצתי להעתיק את יומן המלחמה על דפים לבנים, עבים יותר.

לפני כשנתיים נפגשתי עם האלוף במילואים אמנון רשף שפיקד על כח הצליחה.

אמנון הפציר בי מאוד להדפיס את היומן . עתה כשאני ב"חצי –פנסיה" ועיתותי בידי , החלטתי

להדפיסו.

למעשה כמעט הכל מצוי בספרים הרבים שנכתבו אודות המלחמה

וכנראה אינני מחדש דבר.

יומן זה מוקדש לחילי צה"ל בחזיתות ובעורף שיצאו להגן על עמנו

ובמיחד לאחינו לנשק אשר נפלו בקרב ולא זכו לחזור הבייתה.

ד"ר בני הרטמן דצמבר 2012. ת"א.

ה 6 באוקטובר 1973, יום הכיפורים, שבת:

היו אלו רגעי אמונה תמימה שזה פשוט לא יתכן, לא יתכן שתפרוץ מלחמה. אך כששמענו את החדשות בשעה 1415 התנפצו כל האשליות, המלחמה החלה. נודע כי כוחות מצריים וסוריים פלשו לשטחנו. אני מתקשה להאמין, הידיעה הקשה מחשמלת אותי ואני מתחיל להתארגן במהירות. הכנתי מזוודה עם ציוד. ב1600 באו לקחת את אבי בכדי להזעיק מפעילי צופרים ומפקדי איזורים. (מאזי"ם). אימי ואני תלינו שמיכות על חלונות ודלתות בכדי להאפיל את ביתנו במושב בית יצחק. [ליד נתניה]. יצאתי החוצה בכדי לבדוק אם אור אינו בוקע מן הבית. בשעה 1800 אכלתי ארוחת ערב וחצי שעה אח"כ באו לקחת אותי. לקחתי את הציוד והמזוודה ועליתי לאוטובוס ונסענו לכיוון כפר חיים. משם למדרשת רופין, כפר יונה, יד-חנה, מושב ינוב, גאולים, נתניה והרצליה. אנוכי, ל. וסנדרוביץ כועסים על צ. שלא בוער לו במיוחד. נוסעים דרומה. סנדרוביץ ואני דואגים מאוד ושותקים. בדרך נודע כי ליד צומת בילו אירעה תאונה קטלנית. [מאוחר יותר נודע לנו כי בתאונה נהרג רס"ן אהוד עין-גיל (אנגל) שהיה אחד מהמפקדים בחטיבה שלנו חטיבת השיריון מילואים מספר 600. עין גיל ז"ל היה מפקדה של פלוגת טנקי פאטון A 3 היחידה בצ.ה.ל. שלחמה במלחמת ששת הימים. אבידה ראשונה וכואבת. הגענו לימ"ח בקרבת באר שבע, הכנסנו ציוד וזיוד לטנקים במשך הלילה. אין רישום על כך ביומני.]

[ידיעה מן העיתונות:

שבת 6 לאוקטובר 1973, יום הכיפורים תשל"ד :

סמוך לשעה 1400 פותחים כוחות סוריים ומצריים בהתקפה מתואמת על כוחותינו.

הצבא המצרי צולח את תעלת סואץ ומתמקם לאורך הגדה המזרחית

קרבות שיריון כבדים ניטשים ברמת הגולן.
מוצב החרמון נכבש על ידי יחידת קומנדו סורית.
חיל האוויר מנהל קרבות אוויר נגד מטוסים מצריים וסוריים שחדרו לתחום ישראל.
ספינות טילים של חיל הים מטביעות ספינות טילים סוריות ומצריות.
המצרים מפעילים כוחות קומנדו בסיני ובמפרץ שלמה.
צ.ה.ל. נערך לגיוס חירום מהיר של חיילי המילואים [יום ראשון , ה 7 לאוקטובר:
לאחר שסיימנו להצטייד בימ"ח המשכנו למחנה נתן דרומית לבאר שבע. בסביבות הצהריים הגענו לשם. אני פרצתי את גדר המחנה במגזרי תיל ופניתי לאיזור המקלחות בכדי למלא את הג'ריקאנים במים. התחלנו במסע הארוך לסיני. דהרנו במהירות 35 מייל (56 קמ"ש) על הכבישים לניצנה, אבו עגילה, ביר גפגפה והלאה.
11 שעות נהיגה רצופות התישו אותי לגמרי והייתי עייף וממש "מסטול". התחננתי בפני המפקד מרקו (סגן מרדכי כהן , מפקד המחלקה והטנק שלי) שנעצור לזמן קצר, נוציא את הקרנף (מכשיר לראית לילה, אינפרה-אדום) ובמקומו נשים פריסקופ בתא הנהג. אך לשווא, מרקו ענה לי " אתה רוצה שאעצור את כל הגדוד". ביקשתו מסס (אריאל ששון התותחן שלנו) "דבר איתי בכדי שלא ארדם בנהיגה". שמחתי כשמרקו צעק עלי, כי זה העיר אותי ובחירוק שיניים המשכתי לנהוג, עד שהגענו לטסה. [הערה מאוחרת : הייתה זאת הנהיגה הקשה והמתישה ביותר בחיי. לנהוג, ללא הפסקה, בטנק למרחק של כ-250 קילומטרים ובמיוחד בחשיכה כשאסור להדליק אורות והחשש לתאונה גובר.
הייתה לי עוד נהיגת לילה קשה, מדיטרויט לשיקאגו בעת טיול עם חברים בשנת ההשתלמות בבית החולים ע"ש הנרי פורד בדיטרויט.
אני שונא נהיגות ארוכות ובמיוחד בנתיב לא מוכר ובלילה.....]
[מן העיתונות : היום השני למלחמה :

יום ראשון ה' 7 לאוקטובר 1973.

חלק מיחידות המילואים של צ.ה.ל. מצטרפות לזירת הקרבות, בעיקר ברמת הגולן.

בגיזרה הצפונית של רמת הגולן מעכבים השיריון וחיל האוויר את הסורים .

בגזרה המרכזית, באיזור חושנייה, ממשיכים הסורים להיאחז בשטח שנכבש

ביום הקרבות הראשון.

חיל האוויר הישראלי תוקף את הגשרים המצריים על תעלת סואץ.

ההתקפה המצרית נמשכת:

חיל האוויר המצרי מפציץ את רפידים ושארם א-שייך.

חיל האוויר תוקף שדות תעופה בעומק מצרים ואת מערך הנ"מ הסורי.

המצרים חוסמים את מיצרי באב אל מאנדב בדרום ים סוף.

יום שני ה' 8 לאוקטובר :

830 בבוקר: סופר-מיסטרים שלנו צוללים על האויב שמולנו.

מסתבר כי יש לנו חוסר רציני של שמן מנוע בטנק . כמו כן יש בעיה בטעינה,

וסת הטעינה מקולקל . מילאנו את המצברים היבשים במים מן המימיות.

920 : קיבלנו ידיעה שהמצרים תקפו בגאזים יחידה שלנו . קפצנו מיד לטנק וזזנו מן

המקום והכנו את ציוד האב"כ שברשותנו . אח"כ התבררה ידיעה זאת כטעות ,

נרגענו ועצרנו לנוח. נודע כי כוחותנו רודפים אחר אנשי קומאנדו

מצריים באיזור שארם . אך אנחנו יודעים מעט מאוד ועושים מעט מאוד.

שמענו ירי של פצצות מרגמה שנורו לעבר המצרים.

חסרים לנו מקלעי 0.3 . אין מספיק תחמושת לעוזים, ואין מספיק שמנים לחוליה הטכנית.

בלילה מילאתי שמן מנוע, אך המקלע 0.3 אינו מתאים.

ב1600 אנו נמצאים שוב ליד הגבעות, המצרים מפגיזים אותנו.

אנחנו מרוחקים ולא עושים דבר.

אני חושב : לעזאזל עם המלחמה. מדוע הורגים בני האדם את בני מינם ? .

כעת שקט, המצרים הקימו ראש גשר דרומית לאיסמעיליה ומחזיקים בו.

בבוקר נפצע מט"ק (מפקד טנק) בשם מזור בידיו לאחר הפגזת מרגמות.
אנחנו זזים מן המקום בו עמדנו. אינני מבין מה הולך כאן? ...
1725 אנחנו עדיין רובצים במקומנו.
יום שני, לילה: אנחנו בשטח, שומעים מרגמות ורואים טילי נ"מ בשמים.
בלילה שמרנו, חבשתי כובע צמר וצפיתי סביב במשקפת "שפנף"
שמרנו וישנו האחד אחר השני. בבוקר הותקפנו ע"י זוגות של מטוסים מצריים
זה היה מפחיד. הייתי מאוד רוצה לחזור בריא ושלם הביתה.
הטנקים שלנו עולים לעמדות, נשמעות "יציאות" של פצצות מרגמה הנופלות
סביבנו.
אנו נמצאים בעמדות שאינן טובות במיוחד. בכל פעם שאני שומע יציאות של
פגזי מרגמה, אני נצמד לצידי של תא הנהג בטנק. כי "בית הקרנף" האיזור
בו ממוקן מכשיר הפריסקופ האינפרה אדום לראית לילה, הינו האיזור בעל
השיריון הדק ביותר במדף הנהג המצוי מעל ראשי.
אנו מנהלים קרב אש עם טנקי אויב בטווחים רחוקים מדי, שלושה עד חמישה
קילומטרים.
המט"ק גרשון לייבל ירה לטווח 4400, טווח רחוק מדי, לדעתי. אני מהרהר
כי כל יום החולף בשקט יחסי, מקרב אותנו לקץ המלחמה. אני מקווה להגעת
תגבורות מן החזית בגולן וכן לסיוע של חיל האוויר.
ידיעות לא רשמיות מדברות על משלוחי נשק רוסיים לסוריה, וכי ישראל
תקבל 48 מטוסי פנטום אמריקאיים מגרמניה.
700 בבוקר: חדשות: נמסר כי התקפתנו בחזית הסורית נמשכת.
חיל הים הטביע עוד שני סטי"לים סוריים ובכך עלה מספר הסטי"לים
הסוריים שהוטבעו לעשרה.
בחדשות דווח כי בחזית התעלה עדיין נמשכים קרבות ארטילריים.
אני מהרהר לעצמי, כי יש עוד להמתין הרבה, אני מוכן לגרוע ביותר, ולכן

משתדל לא להתרגש. המ"מ מרקו(מרדכי כהן) והתותחן ששון משוחחים ביניהם. ואילו אני

מעשן סיגריה ונזכר בדבריו של ג'מאל חסון משרעם, חבר, סטודנט דרוזי לרפואה: " בני העולם מטורף". אני מהרהר ביני לביני כי באם איוותר בחיים, בתום המלחמה הזאת, לא אחשוש יותר, פרט אולי, ממחלות קשות כי קשה לתאר משהו גרוע יותר ממלחמה.

שישי, ה 12 לאוקטובר אחר הצהריים:

עתי אני רגוע ויעיל. ניקיתי את תא הנהג בטנק. הכנתי עוד תחמושת 9מ"מ לעוזי. קיבלנו, סוף סוף, מקלע בראונינג 0.3 מקביל ובנוסף הרבה תחמושת. עזבנו את איזור התעלה תחת הפגזה, ושתי חוליות זחל נקרעו מן הזחל.

בחור דתי עם טלית בשם מיכאל בן חורין עזר לנו במרץ רב לתקן את הזחל. הוא משמש בתפקיד קת"ק: קצין תצפית קדמי לארטילריה.

גם אריה ברכה, נהג טנק, עזר לנו במלאכה. הם חיזקו בי את האמונה באחוות העם היהודי והידיעה כי נצליח במערכה. איחרנו לחזור

לחניון, והחמצנו הופעה של שייקה אופיר ויפה ירקוני.

מאוחר יותר, בפקודת המג"ד, התקלחנו מג'ריקאנים והחלפנו לבנים וסרבלים. ההרגשה נהדרת, התגלחתי והמוראל עלה. קיבלנו משלוח של ממתקים,

תחתונים ומגבות. יש מי שדואג לנו בעורף.

גירזנו את הטנק וחיזקנו את חוליות הזחל. בערב התקיימה שיחה גדודית עם עובד מעוז המג"ד, השיחה הייתה מעודדת מאוד.

[אחיו של המג"ד, עובד מעוז מקיבוץ הזורע, נפל בקרב, בחטיבה 421

השכנה, ועובד קיבל פקודה מן המח"ט טוביה רביב, לחזור הבייתה

ב15 לאוקטובר, והסמג"ד שעייה בייטל קיבל את הפיקוד על הגדוד].

לדברי עובד, ניתנה קדימות מבצעית לחזית הסורית. הוא ציין כי חטיבתנו

חטיבה 600, לחמה היטב, למרות טילי הסאגר שבידי האויב.

הוא אמר כי בזכות לחימת הגבורה של חיילי המעוזים שנפלו
ניתנה לנו שהות להתגייס במהירות ולהגיע לכאן בכדי לבלום את האויב.

יום שבת ה 13 לאוקטובר :

בליילה ישנתי היטב, אח"כ נסענו ופרסנו רשת הסוואה על הטנק.
מן החדשות הבנתי כי מתקפת הנגד של צה"ל בגולן הסתיימה. אני חושב
כי עתה יגיע תור ההכרעה בחזית הדרומית.
נפגשתי עם נפתלי סידרר , ועם יעקב כהן ושמעון שוורץ-שרון, נהגי טנקים
כמוני. שמעון סיפר על נהיגת הלילה המתישה מן הימ"ח בשדה תימן עד
לטסה. הוא היה כה עייף, כמוני, ונרדם על ההגה.
כן סיפר על תחושת הפחד בעת ההפגזות הכבדות

[האחים סידרר : נפתלי ואחיו הצעיר, הקצין אסי סידרר

נהרגו בליל ה 15 לאוקטובר בקרבות, שניהם נקברו בקיבוץ משמר השרון
נפתלי, בן גילי, שירת עימי בסדיר בביסל"ש והיה נהג טנק בגדוד 407.
השתתפתי בהלווייתו של נפתלי בתשעה למאי 1974. יהא זכרם ברוך.].

אני מקנא בשלוותם של הדתיים.

אני נזכר באמרה בלטינית " דום ספירו ספרו" כלומר: כל עוד שאתה נושם
המשך לקוות.

אני ואריאל שרון "סס" התותחן [לימים רופא שיניים בירושלים]

הכנו ערכות של עזרה ראשונה ותירגלנו כיצד לעצור דימום ולחבוש כוויות.
אפילו שיננו לעצמנו כיצד לבצע פיום קנה בשעת חירום –טרכיאוסטומיה.

[גם אנוכי הייתי אז בוגר שנה ב' בבי"ס לרפואה בת"א.]

גיליתי דליפה של שמן הידראולי 9193 , התקלה תוקנה ע"י טכנאי הצריח
נחום שרשבסקי-שגיא מחיפה.

נחום עזר לי להסוות מחדש את הטנק, כאשר כל הפלוגה השתתפה בשיחת

פלוגה. נוכחתי כי מקלע ה-0.3 שלנו, שקיבלנו לאחרונה, תקין ויורה היטב, חיזקתי את מחברי חוליות הזחל בעזרתו של ששון.

אח"כ שוב תרגלתי הגשת עזרה ראשונה רפואית עם החובש הפלוגתי ורד מהמושב בני ציון. שיחזרנו ותרגלנו טרכיאוסטומיה עם עט כצינור אוויר מאולתר, ושימוש בנקודות

לחץ לעצירת דימום בעורק התת-בריחי ובקרוטיס.

ובשלב הבא התקנת תחבושת לחץ בכדי לנסות לעצור את הדימום.

כאשר בין שתי התחבושות מניחים עצם קשה כמו קרש או אבן.

חשבתי כי בשעת חירום אהיה מסוגל לנתח עם סכין גילוח שמוחזק ע"י ג'בקה.

אני סבור כי באם אשוב מן המלחמה בשלום, אהיה אדם שונה, כי עברתי את הגרוע ביותר.

בחדשות הודיעו כי יחידה שלנו חדרה לעומק סוריה וגרמה לנזקים

וצה"ל מאיים על דמשק. למט"ק גרשון לייבל היה טרנזיסטור והוא

העביר לנו את החדשות בקשר. כך שכל הפלוגה שמעה.

[גרשון לייבל נפצע קשה בחזהו מספר ימים לאחר מכן, הוא זכה

לטיפול ראשוני מצוות התאג"ד של ד"ר קלמן גויטין, הרופא הגדודי המצוין שלנו לימים פרופסור לרפואת ילדים

ב"הדסה" עין כרם, ופונה לבית החולים ברפידים.

שם, למזלו הרב, נותח ע"י ד"ר גדעון מרין, כירורג חזה מ"הדסה" וחיו.

ניצלו. הוא הועבר אח"כ להמשך טיפול במחלקה לכירורגית חזה בהדסה.

הסיפור נודע לי מפיו של גרשון בפגישה מקרית, בחדרה, כעשרים

שנים לאחר מכן.]

לאחר השיחה עם המג"ד אתמול, נוכחתי כי כי השערותי הקודמות על מהלך

המלחמה היו נכונות. האויב המסוכן ביותר, היה הצבא הסורי בגולן, ולכן

ריכז צה"ל את מירב המאמץ שם, ובדרום הסתפק במיגונה.

שבת ה-13 לאוקטובר 1040 :

עוד מעט נחזור לכיוון התעלה להמשך הלחימה.

לאחר השיחה עם המח"ט שלנו אל"מ טוביה רביב, הבנתי כי עתה ממתנינים

לסיוע של חיל האוויר שלנו, שהתפנה מן הלחימה הקשה בגולן.

סופר כי צוות טנק שלנו שבה 12 אנשי קומאנדו מצרי.

המח"ט דיווח כי חטיבה 600 השמידה 70-80 טנקים מצריים בגזרתנו.

ואבידותינו היו קלות ושמרנו על עמדותינו.

סופר על מג"ד מצרי שרצה להוכיח תעוזה וניסה לפרוץ דרך קווינו,

איבד הרבה טנקים.

בערב הרכבנו חוליות זחל על הצריח. קראתי את העיתון "הארץ" מאתמול,

(יום שישי ה-12 לאוקטובר). מאמר של זאב שיף על ראש

גולדה מאיר. אני מתחיל להבין איזה קרב קשה התחולל בגולן.

בלילה ישנתי בתאי הצר, היה קר מאוד. לאחר השמירה שוחחתי עם שלמה

קופרברג ועם יוסי בכור. חזרנו עם הטנק לשטח ופרשנו רשת הסוואה.

הספקתי לכתוב שני מכתבים. ולפתע התראה על תקיפת מטוסי אויב "דרדרים".

אנו מקפלים שוב ובמהירות את רשת ההסוואה.

המדף שלי, של תא הנהג נתקע, אך אני מוצא פתרון, אני מניח מוט ברזל על

רצפת התא כך שאוכל להיעזר בו בשעת חירום לצורך פתיחת המדף.

נודע כי כוחותינו פגעו ב-30 טנקים מצריים ובחי"ר שניסה לתקוף אותנו.

חיל הים תקף בסיס ימי מצרי בדלתא של הנילוס.

חיל האוויר הפיל אתמול 19 מטוסים סוריים

ותקף את מפקדת חיל האוויר הסורי בדמשק.

ובקשר שמענו: "תחנות אהבה (פלוגה א') כאן אהבה" (מ"פ א' אהוד גרוס)

"ארבע שלנו (גדוד 410 בחטיבה 600) השמיד 80 טנקים שחורים" (מצריים).

יום ראשון ה-14 לאוקטובר :

[בימים הבאים התהפך גלגל המלחמה, ב-14 לאוקטובר יוצאים המצרים להתקפת שריון חזיתית, הטנקים שלנו ממתינים להם במארב בעמדות ירי. המצרים סופגים מכה קשה ומאבדים כ-200 טנקים. עתה עוברת היוזמה ההתקפית לצה"ל ובלילה הנורא שבין ה-15 ל-16 באוקטובר פורצים כוחותינו לצד המערבי של תעלת סואץ קרבות אכזריים התחוללו עם הכוחות המצריים המנסים לבלום את הפריצה שתוביל בסופו של המהלך לתבוסתם ולכיתור הארמיה השלישית.

הגדוד שלי, גדוד 407, נוטל חלק בקרב העקוב מדם המתחולל באיזור צומת הכבישים "טרטור" ו"לקסיקון" ורבים מחברנו נופלים בקרב הקשה המתחולל בלילה. רצה הגורל ומחלקת הטנקים שלנו בפיקודו של סגן מרקו כהן מסופחת לגדוד אחר של החטיבה גדוד 409. לפלוגה ח' "חרדון" בפיקודו של יהושע בר-און.

משימתו של גדוד 409, בפיקוד רס"ן עוזי בן יצחק, הינה התקפת הסחה צפונית למאמץ העיקר של צה"ל, שהוא הפריצה למערב התעלה. ארה"ב שולחת רכבת אווירית המובילה נשק ותחמושת לישראל.

מטוסי חיל האוויר מפציצים שלוש שדות תעופה גדולים במצרים וכן שדה תעופה ממערב לדמשק. חיל הים מטביע ספינות מצריות בים סוף.]

1445 : אנחנו נמצאים שוב ליד תעוז "כישוף". הדואר הצבאי שלנו השתנה מ-3125 ל-3130 כך נודע לנו מסגן יוני נוקד השליש של גדוד 409 אליו אנו מסופחים כעת. אח, כפגשתי טנקיסט בשם פדרו אשר ישב ליד טנק מדוכדך מאוד, הוא סיפר כי הטנק שלו נפגע והטען קשר שלהם נפגע בראשו ונהרג. הייתה זאת הפעם הראשונה שבה שמעתי על מותו של חבר לנשק בחטיבה. הידיעה דכדכה אותי.

נודע לי כי טנק 2 הפיל מטוס מיג באש מקלעו. [באותם ימים לא היה לנו חיפוי אווירי מספיק של חיל האוויר והטנקים נאלצו להתגונן ע"י ירי מקלעים מן הצריח על מטוסי האויב.] .

אני משתוקק לישון במיטה, שמונה ימים חלפו ואני עדיין חי . איני יודע כיצד היה בי הכח להמשיך, אני חושב כי זאת מלחמה על קיומנו ואין ברירה אחרת.

ראיתי היום הרבה טנקי סנטוריונים משודרגים מסוג "שוט קל" עוברים לידינו, המראה של כמות הטנקים הגדולה הזאת מעודד. אני מקווה כי בעוד כשבוע שבועיים, תסתיים המלחמה.

14 לאוקטובר 1530: אני קורא את עיתון "הארץ", העיקר להעסיק את עצמי ולא לחשוב מחשבות קודרות. מן המאמרים אני מסיק כי אסור לזלזל בערבים הלוחמים בכדי להציל את כבודם. אפילו גורודיש אמר " השתתפתי בארבע מלחמות, ואף פעם לא ראיתי את המצרים לוחמים כך " .

יום שני ה-15 לאוקטובר:

[היום העשירי למלחמה: נפרץ מערך ההגנה העיראקי בחזית הסורית. כוח שיריון ירדני הצטרף לעזרת הסורים בגולן. הסורים מפגיזים ישובים בגליל העליון. בליילה יצלה כוח צנחנים שלנו את תעלת סואץ מערבה].

לילה ב"חמדיה" אנו חשופים לתקיפות טילי סאגר הנורים מכיוון צפון מ"מכשיר". אנו נחים בטנק ומידי פעם נעים לאחור. בבוקר ראינו שבעה טנקי אויב שרופים. נודע לנו כי המצרים איבדו אתמול כ-200 טנקים.

ביום שלישי שעבר, התשעה לאוקטובר, חטפנו כאן הפגזה ארטילרית. תשעה ימים חלפו, והאמונה שאעבור את המלחמה בשלום נותנת לי כוחות גוף ונפש עצומים בכדי להמשיך במלחמה. אני נזכר כי לפני שבועיים ראיתי את הסרט "ד"ר ז'יוואגו, זה היה ימים ספורים בטרם מלחמה.

715 בבוקר: בחדשות נמסר כי אבדות כוחותינו כ-670 הרוגים, כ-2000

פצועים ומאות נעדרים.

אתמול תפסנו שבוי ב"כישוף", חיל מצרי צעיר וצמא, הבאנו אותו ל"40" (מפקד האוגדה אריק שרון). תפקידנו כאן לבלום את ניסיונות המצרים לתקוף.

אני חושב על הפקולטה לרפואה בה אני לומד בת"א, על ביתי במושב בית יצחק, על הפרדס על הורי על אחותי אתי ועל כלב הסטר האירי שלנו.

המחשבה לחזור יום אחד לשגרה השלווה הזאת מעודדת אותי.

גם האמונה בכוחו של צה"ל לנצח ובמפקדים שלנו, נותנת לי כח נפשי

להמשיך ולהילחם מתוך כלוב הפלדה הקטנטן הקרוי תא הנהג.

אני משתדל להעסיק את עצמי כל הזמן. החלפתי גרביים וציחצחתי שיניים,

כאשר אני משתמש בפחית שימורים ריקה ככוס. אני מנקה ומסדר את תא הנהג

הקטן. ומוודא שוב היכן ידית כיבוי האש המפעילה את המטפים בשעת חירום.

ניקיתי את העוזי ואת האקדח הפרטי הקטן המצוי לצידי. אני משתדל לאכול

כמה שפחות וניזון משקיות סוכר ממנות הקרב ושותה ממימיה.

יום שני ה-15 לאוקטובר 1340:

חיל האוויר תוקף בפעם הרביעית את המצרים, כמה חיכינו לרגע הזה.

כל אנשי הצוות יושבים בתאיהם בטנק. אני אוכל פרוסת לחם מרוחה בריבה ודבש.

1600 : פנטומים שלנו צוללים על המצרים. נדמה לי ששלב חדש החל

במלחמה. בחדשות מסרו שחי"א הפציץ שדות תעופה במצרים.

יום שני ה-15 לאוקטובר : ערב :

בעת תידלוק הטנק נחבל התותחן שלנו אריאל ששון ("סס") בראשו ונפצע

[ששון סבל מחתכים מדממים במצח ובגבת העין, הוא צעק למ"פ

שהוא רוצה להמשיך להילחם, אך חזר והתעלף מספר פעמים.

ולשיקה המ"פ לא נותרה ברירה, אלא לפנותו לטיפול רפואי בתאג"ד. במקומו נכנס

תותחן חדש בשם אבי גורביץ, קיבוצניק מנגבה שהגיע מלונדון.

הודיעו לנו כי בליילה נתקוף את מתחם "מכשיר" [אני זוכר ששמעתי את טוביה רביב המג"ד פוקד על המג"ד עוזי בן – יצחק: "עשר עשר, כאן עשרים עלה על מכשיר" [הלילה שבין ה-15 ל-16 באוקטובר] ליל הפריצה למערב התעלה]:

הסתערנו בלילה מערבה תוך כדי ירי מקלעים. [לתותח שלנו הייתה בעיה טכנית קשה ולא ניתן היה לירות איתו ולכן ירינו במקלע הבראוננינג המקביל של הטנק] אח"כ נענו בחזרה בכדי לפנות מקום לגדוד אחר שהסתער צפונה.

ברשת חירום חש"ן "מוסקיטו" נשמעו זעקות ממושכות בקריאה לעזרה. היה זה טנק 2 של "זיגי" שנתקע ליד תחנת מכ"ם מצרית הרוסה.

["זיגי" פלוגה 2 בגדוד הסיור 87 בפיקודו של רמי מתן]

נותרנו במקומנו ובבוקר התקפנו גבעה אחרת. הטנק של גרשון לייבל פגע בארבעה טנקי אויב. מידי פעם נשמעה הצעקה "סאגר סאגר" ואז אני מעביר את ידית ההילוכים לרוורס ודוהר אחורנית בכדי לחמוק מפגיעת הטילים. אנו היינו חשופים בשטח וטנקי אויב וארטילריה ירו עלינו. יאיר רון המט"ק של 3א נפצע, וכאשר התקרבו אליהם ראינו שידו שותתת דם. [לאחר שנים רבות קראתי את יומן המלחמה של המ"פ שלנו שוקה בר-און ז"ל ונדדע לי שיאיר רון נפל לתוך הטנק. אחד מאנשי הצוות נתקף בהיסטריה למראה הדם הרב שנשפך. אך הקת"ק הגדודי מיכאל בן חורין הדתי רב התושיה, הוציא אותו מן הטנק, השכיבו בחול וחיבש את פצעיו].

גם אני [סטודנט לרפואה צעיר] רציתי לעזור בהנחת חוסם עורקים, אך כששמעתי צעקות "טילים", נחפזתי לחזור לטנק שלי.

אח"כ מילאתי מים במימיות ובג'ריקאנים ועשיתי סדר בתא שלי.

מאוחר יותר תידלקנו את הטנק והכנסנו פגזים ותחמושת קלה.

הייתי עייף מאוד, אך התעוררתי לאחר שהחבר'ה קנו קולה ופלים מצופים.

החלפתי לבנים וגרביים. מטוסי חיל האוויר מיראז'ים וסקייהוקים נראו טסים לכיוון התעלה ותוקפים את האויב. גם קטיושות שלנו נורו לכיוון התעלה.

חזרנו ל"חמדיה" ותפסנו עמדות. טנקי סנטוריון שלנו תוקפים את "טלוויזיה" אני מהרהר ותוהה מדוע צה"ל אינו מפיק לקחים ומשתף לוחמי חי"ר בתקיפה עם הטנקים. בערב נכנסתי לצריח הטנק ושוחחתי עם הצוות ועם גרשון לייבל המט"ק של 3ב שסיפר על חוויות הקרב. הסתבר שיש שמועות שצה"ל פרץ עמוק למערב התעלה. אני נותרתי ספקן בקשר לחדשות הטובות האלה. רוחנו הייתה שפופה אתמול מעט, אך כשנודע לנו כי העסקנו 80 טנקים מצריים, וכי בעת שהסחנו את תשומת ליבו של האויב, הצליחו כוחותנו לפרוץ מערבה לתעלה. כך שקרב הלילה שלנו השיג את מטרתו. ולמרות שהיינו בשטח נחות פגענו לפחות ב-10 טנקים מצריים. לנו היו שני פצועים קל.

יום רביעי 17 לאוקטובר:

600 בבוקר: לאחר שינה טובה התעוררתי.

630 בבוקר: הפגזה ארטילרית, אני נכנס לתאי וסוגר את המדף. שמענו חדשות

מהטרנזיסטור של לייבל ששידר לנו בקשר הפלוגתי ידיעות

מעודדות על תרומות גדולות מיהודי אמריקה. קיבלנו כ-20 מטוסי פאנטום,

ונקבל עוד כ-200 טנקים. נודע שמטוסי גלקסי הענקים הביאו מארה"ב

פגזים, פצצות, טילים למיניהם ופצצות מונחות טלוויזיה.

העובדה כי האמריקאים מסייעים לנו מעודדת מאוד. יועצו של הנשיא ניקסון

התבטא בחריפות והוקיע את תפקידה של ברית המועצות במלחמה.

כן דווח כי כוחות צה"ל משמידים בסיסי טילי נ"מ וסוללות ארטילריה בעורף המצרי.

הנשיא המצרי סאדאת איים שיתקוף אותנו בטיילי קרקע קרקע.

אני חושב כי עלינו להכות את מצרים אך לא להשפיל אותם. גם לאויב המצרי

יש כבוד עצמי ואם נשפילם שוב, כמו במלחמת ששת הימים, הם לא יסלחו לנו לעולם וזה

יביא למלחמה נוספת וקורבנות רבים לשני הצדדים.

אני ממשיך ומהרהר כי חייבים לתת למצרים, איכשהו, מוצא של כבוד שעשוי להביא

להפסקת הלוחמה ואולי שלום. ארבעה מלחמות במשך 25 שנים זה יותר מדי.

יום רביעי 17 לאוקטובר 930 בבוקר:

אנו מסתערים לכיוון מערב. הפגזת קטיושות יורדת עלינו. אני בתאי ומדף הנהג סגור מעלי.

משמאל מתחולל משהו רציני, אך שוקה המ"פ איננו רוצה לפרט בקשר. כנראה הצליחה

של כוחותינו. [אכן זאת הייתה הצליחה, אך מכיוון שהמצרים הצליחו לפרוץ לרשתות

הקשר שלנו ולהאזין להן. פקדו עלינו להימנע, ככל הניתן, לדבר ברשת הקשר]

אני תכננתי להתרחץ ולהתגלח לפי הוראות המ"פ, אך נראה שגם הוא לא ידע כי

נתקוף. 1100 : אנו מדליקים מדורות לאויב ליד הבית בטווח 3800. [בחווה הסינית?]

שלושה ממתוסינו הופלו בגיזרה והטיסים צנחו. אחד מהם צנח לפני כחמש דקות נאסף

ע"י כוחותינו ופונה על אלונקה לתוך טנק ולאחור. מרקו [המ"מ שלנו סגן מרדכי כהן

ומפקד הטנק שלי שמספרו צ- 817383] מניח כי המצרים בורחים בשיירות

לצד המערבי של התעלה על גבי הגשר. וחיל האוויר מפציץ אותם באינטנסיביות

ולכן איבדנו שלושה מטוסים. [בדיעבד אני סבור שמרקו טעה, היו אלה השיירות של

צה"ל שנעו לאיזור הפריצה. נדמה לי שאחד הטיסים שנאסף ע"י כוחותינו היה סרן

איתן בן-אליהו, מפקד חיל האוויר לעתיד] אינני מאמין לשמועות הטובות כי המצרים

נסוגים.

ה17 לאוקטובר 1200 :

טנק 2א [בפיקוד אבי כהן] מדווח על צוות מצרי הנוטש טנק שלם ומסתלק. אני יושב

בתאי ומאזין לדיווחים בקשר על השמדה של טנקים ומשאיות מצריות. גם יחידות

צנטוריונים המצויים יותר דרומה משתתפים בכך. דווח שהחי"ר המצרי בורח.

[בין השעות 1230 ל1630 ניסתה חטיבת 25 המצרית לפרוץ צפונה לאורך חופו המזרחי

של האגם המר בניסיון להשמיד את ראש הגשר הישראלי. היו אלה כ80 טנקים

מסוג T 62 המתקדם ביותר שהיה בידי המצרים. מספר טנקים, מפלוגה א "אהבה"

המקורית שלי, בפיקודם של ידידי דני קריאף והמ"פ אהוד גרוס וסגנו אלי הררי

בלמו אותם ופגעו בטנקים הראשונים של חטיבה 25. פלוגת "חורש" בפיקודו של יאיר ליטביץ שהורכבה משרידי גדוד הסיוור 87 ומשרידי גדוד 79 של חטיבה 14 ובסיוע טנק המח"ט אל"מ אמנון רשף, שנעמד בצד הטנקים של יאיר ליטביץ וכולם ירו על המצרים והשמידו כ-25 טנקים. מידע זה קיבלתי מדני קריאף וכן מספרו של יאיר ליטביץ. אני סבור כיום כי אמנון רשף תרם רבות לניצחון, הן בפיקוד והן בירי ישיר על טנקי המצרים. בסביבות 1415 נכנסה לקרב חטיבה 217 שבפיקודו של נתק'ה ניר טנקי הסנטוריון שלה ארבו למצרים ממזרח ופגעו בשאר הטנקים המצריים. חטיבה 25 המצרית הושמדה כליל. היה זה נצחון גדול וחשוב. איום מסוכן על איזור הצליחה שלנו הוסר [

[הערה: ב-18 לחודש בצהריים נפגע הטנק שלי בחווה הסינית, לאחר שחולצנו נסעתי ללוות פצועים בתאג"ד וסייעתי שם לרופאים ולחובשים משום כך אין רישום מסודר ביומן ולכן אני נאלץ לשחזר את האירועים מגלויות שכתבתי, מיומן הלחימה של פלוגה ח' וכן מן הזיכרון]

ה-18 לאוקטובר יום חמישי :

1000 בבוקר במשך הלילה שמרתי בטנק במשך שעותיים. מספר פגזי אויב נפלו בסביבה. שוחחתי עם משה שולשטיין הטען-קשר של טנק א-3. רחצתי פנים וידיים, התגלחתי בתא וכתבתי מספר מכתבים, וניקיתי את תאי. אנו מאבטחים את ציר עכביש המצוי מאחורינו. על כביש זה נעים הכוחות הפורצים למערב התעלה. ראיתי גם דוברה גדולה נגררת ע"י טנק. הקרקע סביבנו זרועה רסיסי פגזים. אנחנו נעים קדימה ויתכן שנתקוף היום בקרוב. [את איזור החווה הסינית] אני מתפלל שנעבור גם את הקרב הזה בשלום. הקת"ק סג"מ מיכאל בן חורין מכבד אותי בצימוקים. (הוא סיים לימודי אווירונאוטיקה).

ניקיתי את העוזי שלי ובדקתי את המזקו"ם [מערכת זחלים קפיצים ומרכובים:

זאת מערכת הזחלים והגלגלים המניעה את הטנק].

[אני נזכר שנמצאנו לרגלי הגבעות ובעת חניון הלילה התברר לי שיורי מנצ'יקובסקי נמצא לידנו (יורי יהיה המט"ק שלי בקרוב). המתח פחת ויצאנו מתאינו בתוך הטנקים]. (עמוד 2 של חלק ד)

[שיחזור המבוסס על גלויות שכתבתי ועל יומן המלחמה המפורט של שוקה בר-און : הגדוד נע לאורך ציר "טרטור" לכיוון החווה הסינית.

פלוגה ח (שלנו) הגיעה לאיזור התעלה הראשונה והמג"ד עוזי בן-יצחק פקד להמשיך ולעלות צפונה. השדרה של פלוגה ח פנתה ימינה- צפונה .

הטנק של שוקה עלה על מוקש, הסוללה שעל גדת תעלת ההשקיה נתנה לנו מחסה. התפרסנו כאשר מרקו (המט"ק שלי) ומחלקה 3 משמאל (ממערב).

הפלוגה ירתה אל מטרות אויב בחווה הסינית. ואח"כ הסתערה לכיוון מתחם האויב כשהיא יורה אש נק"ל. כשהפלוגה הייתה שוב בשטח הפתוח זיהה שוקה טיל נ"ט וצעק בקשר "שמל שמל" (אלה היו טילי " סאגר"). שוקה נהג לעשות כך, כל אימת שזיהה טילי אויב נורים לכיווננו. אחד הטילים פגע בטנק של יורי (401) בתא הנהג ושוקה נתן פקודה לירות פגזים מעיכים לעבר האויב. טיל נוסף פגע בטנק של גרשון לייבל(367)

הטנק עלה באש ולייבל נפצע קשה. אנחנו טנק 3 המשכנו בתנועה ואז נפגענו מטיל סאגר] אני זוכר ששמעתי בקשר את הצעקה " טילים" ובאופן אינסטינקטיבי סובבתי את הגה הטנק חדות שמאלה. בדיעבד, יתכן שפעולה זאת הצילה את חיינו . שמענו "בום" הטנק לא עלה באש אך נעצר . המנוע דומם וכל המערכת החשמלית שותקה

כל הצוות קפץ מן הטנק . לי הייתה תקלה עם מדף הנהג שהתקשיתי בפתיחתו. ולכן הכנתי מראש מוט מתכת קצר שיעזור לי לפתוח את המדף במהירות בשעת חירום, וכך עשיתי. אני הייתי היחיד שיצא עם הנשק, עוזי עם שתי מחסניות. גורביץ התותחן נפצע קל בישבנו מרסיסים. ובחבוט, הטען, נפצע קל ברגלו.

מרקו המ"מ לא נפצע. התחלתי לחבוש את ציון בוחבוט. אח"כ הגיע שוקה המ"פ דרך שדה המוקשים ופינה את כולנו לאחור לתאג"ד.

[שוקה פקד לנוע אחורה בכל המהירות, ואז הגיע טיל רביעי ופגע בטנק 1 א של שמעון וייס. וייסבאך לייבל ורון עמרם נפצעו. שוקה טיפל בהם וחבש אותם. (ניתן לקרוא את כל הפרטים ביומן של שוקה). חיים שרל, התותחן המחליף בטנק של לייבל, נהרג. רק לאחר המלחמה נודע לי מידידי ראובן בן יוסף ממושב אביחיל שהיה חשמלאי בחוליה הטכנית כי הטיל פגע בקדמת תובת הטנק מימין, וניתק את מערכת החשמל הטנק תוקן וחזר לפעילות.

ראובן מצא את האקדח הפרטי שלי עם הרישיון לנשק וחשש לגורלי. לאחר מכן נודע לו שנחלצתי בשלום. הוא החזיר את האקדח להורי.]

זכרונות לא מסודרים של ה-18 עד 19 לאוקטובר :

לאחר שפינו אותנו מאיזור החווה הסינית, נמצאנו בקרבה של תאג"ד. במעומעם אני זוכר שהתנדבתי לעזור לסחוב ולטפל בפצועים שם.

היה לי מעט ניסיון רפואי, כי סיימתי שנתיים לימודי רפואה בת"א ולפני המלחמה עבדתי כאלונקאי בבית החולים "הלל יפה" בחדרה.

ראיתי את ד"ר גליק בעל צל"ש ממלחמת ששת הימים, אני זוכר שנכתב עליו בספר "חשופים בצריח". (עמוד 4 של חלק ד)

מסרתי גלויה להורי באמצעות צוות מסוק שפינה פצועים לעורף.

ח"כ אורי אבנרי ביקר אותנו והוא טילפן והעביר דרישת שלום טלפונית לבני משפחתי. הוא שוחח עם הורי ואני אסיר תודה לו. כי כך נודע להורי ממקור אמין כי אני חי ושלם.

אני זוכר ששמעתי קריאות חוזרות בקשר אל מפקד, כנראה מג"ד, אך אותו מפקד נפל בקרב.

ליד התאג"ד ראיתי שורה עגומה של לוחמים שנפלו בקרב, מכוסים

בשמיכות צבאיות ורק נעליהם מבצבצות החוצה.

שוחחתי עם שני כתבי "גלי צה"ל, אחד מהם שמו מיכלסון מבני ברק.

[אני תוהה, האם זהו אהוד מיכלסון, שכתב ב2003 את הספר

"אבירי לב" סיפורו של גדוד 184 מחטיבה 14. אני שירתי בגדוד

זה ב1968 כטנקיסט בפלוגה ז' בפיקודו של יואב וספי ז"ל בעל עיטור העוז

שנפל בקרב בגולן. שוחחתי גם עם הפסיכולוג גבי סלומון מן האוניברסיטה

העברית. בלילה ישנתי, לראשונה, על החול הרך בשכיבה ולא בישיבה

בתא צר בטנק, ישנתי היטב.

יום שישי ה19 לאוקטובר :

לפי הרישום ביומן פגשתי בבוקר את משה עטר ואת שמעון שוורץ

נהגי טנקים חברים. החלפתי בגדים ולבנים ומצאתי כובע פלדה מצרי שעליו

ציור של פיל לבן. אח"כ נמסר כי טנק שלנו נפגע מטיל ב"טלוויזיה"

ואני הצטרפתי ללטנדר פולקסוואגן דבל קבינה ודהרנו לשם בכדי להביא

שלושה פצועים לתאג"ד. (תחנת איסוף וטיפול בפצועים גדודית). הנהג נסע

במהירות רבה, ולאחר שהבאנו את הפצועים לתאג"ד החלה הפגזה מצרית.

נעצרנו ליד טנק שלנו שעמד שם תקוע וחיפשנו מחסה. אני רציתי ביקשתי

למצוא מחסה בטנק אך התברר שהצריח מלא לוחמים.

ואז הודעתי להם שאני נשכב מתחת לטנק. קראתי גם לחבר'ה

מהפולקסוואגן למצוא מחסה מתחת לטנק, והם עשו כך

כשלוש שעות שכבנו מתחת לגחון הטנק והיינו מוגנים היטב.

כשירד הערב, פסקה ההפגזה וחזרנו לתאג"ד.

שבת ה20 לאוקטובר

סגן יוני נוקד השליש של גדוד 409 בא לאסוף אותנו ולהחזירנו

לחניון הגדודי. שהיתי על הזחל"ם שלו מספר שעות, אך

החלטתי(כלקח מן ההפגזה הארטילרית אתמול) שיותר בטוח

יהיה להיות בתוך טנק . וכך הוצבתי כנהג הטנק שבפיקודו של יורי מנצ'יקובסקי מחיפה. משה שולשטיין מכפר אתא היה הטען ויאיר נרדי מחולון התותחן.

[אגב, יוני נוקד כתב את סיפור המלחמה של גדוד 409

והספר יצא לדפוס ב-2002 בשם " לגעת בעצב החי " .

קראתי אותו בזמנו בהתרגשות רבה. הספר זמין לקריאה

באתר האינטרנט של חטיבה 600.]

יום ראשון ה-21 לאוקטובר :

830 בבוקר : התפללתי עם חיל שהניח תפילין. לראשונה מאז תחילת

המלחמה שמענו שירים של ה"קרפנטרס" ברדיו.

אני חושב כי באם אחזור הבייתה שלם אדע כי אלוהים ניסה אותי

בניסיון קשה מאוד, ניסיון נורא ומורט עצבים. כל חיי אזכור זאת.

ירדנו מן הטנק וראינו הרבה טנקים שרופים

שלנו ושל המצרים . ראינו גם משאיות וגוויות של חילים מצרים.

כח אויב גדול הושמד.] היה זה כנראה צומת המוות של

"טרטור" ו"לקסיקון"

: 1340

בקרוב נצא להתקפה על מתחם "מיסורי" התפוס על ידי המצרים.

האיזור נמצא צפונית לחווה הסינית. חשתי מתח רב לפני ההתקפה.

ניסינו להתקדם ב"מיסורי" אך התקדמותנו נעצרה לאחר ששני טנקים

של פלוגה ו' "ואנקל" עלו על מוקשים.

בלילה שמרתי שעתיים וחצי בטנק. המצרים לחמו היטב במיוחד

חיל הרגלים שלהם . שלחם באומץ נגד הטנקים שלנו.

אך הטנקיסטים שלהם היו יעילים פחות, למזלנו.

שוחחתי גם עם יעקב כהן "יענקול" ושנינו הבענו את התקווה כי

המלחמה תסתיים. רשמתי בפנקסי: "שוקה בראון הינו מ"פ מצוין וגם החבר'ה

שלנו פוגעים יפה מאוד, אבל די, מספיק עם המלחמה למרות ש
אינני אופטימי

בקשר לעתיד."

באופן לאקוני כתבתי כי באותו יום השמדנו (הגדוד? החטיבה?)

עשרים טנקים למצרים, ללא פגיעות בטנקים שלנו.

[באותו יום תקף גדוד 410 של החטיבה שלנו בפיקודו של יהודה

גלר את מתחם "מיסורי" ההתקפה נכשלה והגדוד איבד טנקים

ולוחמים רבים, רבים מחברי לנשק נהרגו או נפצעו וחלק נפל

[בשבי המצרים]

יום שני ה-22 לאוקטובר:

[מיומנו של שוקה: "ב-500 בבוקר יצאנו להתקפה. שני טנקים של פלוגה ז'

עלו על מוקשים. נותרו רק 11 טנקים בגדוד. עוזי המג"ד עוצר את
ההתקפה".]

645 בבוקר: הפגזה נוחתת עלינו. מן החדשות נודע כי ארה"ב ובריה"מ

קוראות במועצת הבטחון של האו"ם להפסקת אש תוך 12 שעות.

אני מתרגש ומקווה שהמלחמה האכזרית הזאת תסתיים.

820 בבוקר: החלפתי לבנים וגרביים. נודע מהחדשות כי

ממשלת ישראל מסכימה להחלטת האו"ם על הפסקת האש.

ועתה אני ממתין בחוסר סבלנות להחלטת הערבים.

940: סקיייהוקים שלנו צללו עלינו, אך אנחנו לא ראינו

אותם. פתאום נשמעו שתי התפוצצויות אדירות מצפון, מכיוון פלוגה ו'

"ואנקל". שני טנקיסטים שיצאו מחוץ לטנק בכדי לטפל בו נהרגו.

עקב גל ההדף של הפיצוץ נסגר המדף אצלי.

זועזעתי מאוד מן האירוע הטראגי.

בשעה 1500 דווח בחדשות כי נשיא מצרים סאדאת הודיע על הפסקת אש היום

ב1900 בערב. אני זוכר כי חששתי מאוד מהשעות טרם הפסקת האש, ובמיוחד

לאחר הפגיעה בשוגג ממטוסינו. ולכן נותרתי ספון בתאי הקטן.

1850 : המצרים פתחו באש ארטילרית ומכל כלי הנשק שלהם. רק לאחר

כרבע שעה פסקה האש. מאוחר יותר נודע לנו כי טיל מצרי התפוצץ

בתוך החניון החטיבתי שלנו ועוד מספר חיילים מחטיבתנו נהרגו.